

www.e-rara.ch

**Iulii Pollucis Onomasticon, hoc est instructissimum rerum et
synonymorum Dictionarium**

Pollux, Iulius

Basileae, An. 1541

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-120831>

Nuncupatoria

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

MARTINO PEYER SCHAF-
HYSIANO AMICO SVO SINGVLARI
Rodolphus Gualtherus Tigu-
rinus S. D.

ES CIO Hercle, doctissime Martine,
num admiranda magis aut deploran-
da sit miserrima illa seculi nostri infœ-
licitas, quæ et optima quæque in trans-
uersum quotidie rapi cernimus, sic ut
non immerito quis dixerit, summæ felicitati sum-
mam coniunctam esse miseriam. Diligentius enim
temporis huius statum consideranti, nihil non oc-
curret, quod ad prosperũ studiorum successum, &
bonarum literarũ incrementum facere uideatur.
horum autem fructum indaganti, aut nullus aut
perexiguus sanè apparebit. Floret enim hodie do-
ctissimorum magnus numerus, uiget præstantissi-
morum Virorũ diligentia, quæ illi ceu ueri Hercu-
les plusquam Herculeis laboribus literarum studia
repurgare, instaurare, pristinoq; nitore restituere co-
nantur. Prodeunt nunc horum diligentia (ut de re-
centioribus scriptis taceam) tot ueterũ Authorum
scripta, quæ partim noua omnino, partim innume-
ris emendata erroribus in lucẽ exeunt. Non desunt
studiorum duces doctissimi fidelissimiq; qui iuue-
num studia recto tramite dirigere satagunt. Oriun-
tur quotidie Diuino numine literariæ rei clarissima
lumina, quæ exemplo sui nõ iuuentuti modo, sed
& mediocriter doctis præesse possint. Addidit his
quoque æternus ille rerum omnium Princeps ue-
ram certamq; numinis & uoluntatis suæ cognitio-
nem, adeò ut omnis Diuinæ gratiæ thesaurus in

hoc seculum nostrum effusus esse uideatur, quo tanta cum gloria humanam sapientiam, omnemq; ueterem philosophiam cum Diuinæ uoluntatis certissima cognitione coniunctam uidemus. Quanta autem cum oscitatione foelicissima hæc, quæ hæcenus recensuimus, mediâ negligantur, nemo est, qui non intelligat. Infoelicem enim illam ingeniorum peruersitatem nemo est doctus, qui non miretur, nemo bonus, qui non lugeat. Si enim præteriti seculi status cum nostro hoc comparatur, facile patebit ea, in qua nunc uiuimus miseria. Quis enim non eorum qui præcessere, miratur diligentiâ, labores suspicit, & eruditionem summopere ueneratur? quis uero non similiter etiâ seculi eius quo floruerit, Barbariem admiratur? Videamus ergo nos, quanta simus notandi infamia, qui foelicissimi seculi facilitate tanta cum negligentiâ abutimur, cum miserrimo antenos seculo tanta doctorum Virorum diligentia floruerit: fuere enim tunc quàm plurimi præstati ingenio Viri, qui è Vetustatis monumētis authores eruēdo, et frequentissimos errores tollendo, plus laboris insumpserunt, quàm Hercules in Augæ stabuli repurgatione sudauerit, hi tamen nec laborum difficultate territi, nec ipsius laboris inexplicito fine cōsternati à pulcherrimo laudatissimoq; incepto destiterūt, quo sopita & Barbaricis oppugnationibus deleta literarum studia pristinae dignitati restituerent, nobisq; Posteris suis faciliorem ad eximiârū rerum cognitionem aditum præpararent, prauidentes nimirum futuri seculi mollietiem, laborumq; intollerantiâ. Quis igitur non excretur infoelicem ingeniorum nostrorum pertinaciam, qui iucundissima literarum studia aliorum sudore

sudore ab Inferis quodāmodo reducta & repurgata, tanto contemptu negligimus, saepeq; ignotas artes odio habemus. Sunt enim hodie quā plurimi, qui cum non intellecta literarum studia cane peius & angue oderint, hunc actionum suarum finem constituisse videntur, ut horum gloriam splendoremq; obruant, & obscurant, Sunt alij, qui inscitia duce literarum studia si non oderunt, attamen ceu uilissimam quandā rem contemnunt. Sunt tertij, qui studiorum utilitatem edocti, eorum que amore flagrant, infelicitate tamē nescio qua, impediuntur, dum in studiorum electione aut delectum non adhibent, aut bene delecta studia prapostero ordine continuare conantur, de quibus omnibus sufficienter differere alterius instituti, nec nostrarū fortassis uirium fuerit. Primi enim illi non simplici eleboro, sed duabus tribusue anticyris purgandi sunt. Secundi copiosiore institutione indigent. Tertios quoq; fusius erudire nō huius temporis loci ue fuerit, quantum tamen hi in unico Græcæ linguæ studio errent, qui uis animaduertit, cum enim eius fideles Professores nusquam desint, pauci tamen ad eius cognitionem penitiorem perueniunt, non Præceptorum culpa, sed propria sua domesticæ negligentia quidam impediti, quidam ordinis confusione impliciti, dum clarissimæ linguæ studia non recto tramite persequuntur, multos enim huius cognitione destitui uidemus, dū ad primi introitus labores, grammaticæ scilicet difficultates territi in cœpto studio ualedicunt. multi rudimentorum cognitione propter innatam illis molestiam ommissa, studium hoc continuare uolunt, quod quā foeliciter exequantur, aliorum esto iudicium. Multos

deniq; fundamentis foeliciter iactis, incommodis autē studijs occupatos, plures annos magno cum labore, exiguo autē fructu terræ animaduertimus. dum enim uoluptatis magis quā studiorum causa per Authores hinc inde uolitant, rerum magis quā uerborum admiratione capti, dum linguae huius se adprime doctos existimant, nudi omnino conspiciuntur. Si enim dimidiū facti, qui bene coepit habet, non mirum uideri debet, si et oleum & operam perdunt ij, qui infœliciter coepere, et in male coeptis infœlicius multo pergunt. sed ut grauissimā hanc remoram tollamus, compendiosissima quidē meo iudicio uia uidetur, singularum rerum uocabula, & singulorum uocabulorū proprietates ab initio statim addiscere, his etenim semel exacte cognitis, in Authorum lectionibus nunquā uocabulorum difficultate impliciti hærebimus, eorumq; geminum sensum uerborum proprietate adiuti facillime eruemus. Cum enim animi index uerus et à Deo institutus sit oratio, nō minimus nobis labor esse debet ut huius partes dictiones scilicet singulas attento animi iudicio, et infallibili regula expendamus, qua cum destituti sumus, plusquam Cimmericis tenebris nos inuolui quotidie experimur. Minime enim mirum est, si rerum sensum uidere non possunt, qui uerborum significationes, quibus sensus continetur, enucleare nequeunt, ad horum autem cognitionem ut plurimum frequens Authorum lectio conducit, ita infiniti propemodum laboris est legendo hæc singula addiscere, dubiaq; incertitudinis, cum animi iudicio sæpenumero decipiamur, proinde commodus haud dubie fuerit ab alijs hæc sumere, qui uaria lectione exercitati & longo

longo edocti usu exacte simul & docte hæc pertraxerunt. Sunt autem Græcæ linguæ Dictionaria, quæ hodie extant quàm plurima, quibus fusissime uerborum significationes propriæ explicantur, quibus tamen cunctis non immerito anteponendus fuerit Pollux hic noster, qui confusione omni sublata, certissimo & euidentissimo ordine singula hæc persecutus est. cum enim alij uarijs locis sua hinc inde dispersa tradiderint, hic pulcherrimum ordinem secutus, singula proprijs suis locis non sine diligenti animi iudicio disposuit, nemo enim nõ eius uidet industriam, qua ceu diligens apicula singula suis loculis recondidit, nemo iudicij normam in illo desiderabit, cū uerba obsoleta, dura, sordida ue tanta cum diligentia ab usitatis receptis ue distinguat, nemo deniq; hunc e proprio capite nata uenditare dixerit, cum tot tantorum Authorum testimonijs innitatur, ubi non tam eius diligentia & labor, quàm ueneranda illa Vetustatis monumenta magno cum studiorum damno amissa, contemplanda nobis proponuntur. Sed quid ego aquam mari infundens laudatissimum Authorem studiosis commendo, quem tanto præconio seculi nostri decus Simon Gryneus ante dignatus est, qui cum non sine raro ingenij sui iudicio studioforum utilitatem quærat, nõ sine ratione hunc Authorem tantopere commendatum uoluit, terruit autem multos à lectione eius tanta, quæ hic offertur uerborum congeries, que fortassis delicatis auribus est iniucundior, quæ Fabularum Historiarumq; uarietate delectantur. quos ego Authorem hunc inspicere uelim penitius, non enim omnis uoluptatis inuenirent inopia. Quid enim uere studioso iucundius, quàm copio-

copiosissima suauissimaq; linguæ Græcæ scilicet prima illa exordia ceu fontes quosdā limpidissimos contemplari, dum singularum rerum propria uocabula, & singulorū uocabulorum geminae origines & deriuata explicantur? Si enim summa nobis uidetur, & est Barbaries in rerum proprijs dictionibus errare, aut noua absurdaq; uocabula confingere, summa nimirum castimonia elegantiaq; fuerit, ueteribus receptis & proprijs uti. Adde quod uocum significatione diligenter cognita, maximus nobis in rerum cognitione labor absolutus est. Habebunt igitur & ij, qui lautitias quærunt, quod in Polluce inueniant. quis enim breuius feliciusq; Regis officiū, & tyrannicos mores depinxit, quàm hic in Regijs nominibus? annon hic omnis militaris rei ordo, instrumenta, arma, classes, aciesq; proponuntur? Agriculturam omnem oculis nostris subiectam cernimus. Totius corporis humani anatomiam cum singularum partium proprijs appellationibus Liber secundus cōtinet. Tertius cognitionis terminos copiose docet. Quartus uenatica, et alia communia tractat. Et ne nimia uerborum prolixitate utar, omnes humanæ uitæ partes inspexisse uidebitur, quicumq; breue hoc quidem, sed utilissimum Pollucis Dictionarium non oscitanti animo perlegerit, terret autem alios non parua huic adhaerens difficultas, quæ & me non semel ab instituto meo abstertere conata est, metuentem ne audaculus nimis uiderer, tantum Authorem in tanto doctorum coetu exili mei ingenij facultate interpretari aggrediens, uicerunt tamen Amicorum preces, & doctorum plurium hortationes, qui iam exorsum pedem referre prohibebant, uicit quoq; communis.

munis studiorum utilitas, cuius (ut uere fatear) ratio imprimis habita est. Ab Authore enim hoc plurimos abstinere uidens, partim laboris difficultate, partim obscuritate multorum locorum terribis, doctorum Amicorum consilijs persuasus opus hoc arduum, non sine Iuuenili fortassis audacia aggressus sum, non tam ingenij mei facultate, quàm æqui Lectoris humanitate confusus. Cum enim Vetustatis incommodo multis in locis hic Author (quemadmodum & multi alij) deprauatus sit, ut non ordinis dispositio modo, sed & propria dictionum significatio nonnunquam confusa sit & detorta, æquiores mihi Lectorem spero, si in tanta rerum uerborumq; obscuritate, Iuuenis ego hallucinatus fuerim. Ut enim nunc tantam Synonymorum Græcorum copiam, quæ non semper Latinis uocibus explicari possunt, præteream, quis non tot rerum mentionem hic cernit, quorum paucissimi, aut nulli qui nunc extant, meminere? Si igitur inter tot coniecturas obscurissimas in interpretatione hac nostra sinistro aliquando Mercurio usi fuerimus, Lectoris humanitatem exposcimus, nō ignari, imò præstantissimorum Virorum exemplo docti, nihil perinde humanum esse, quàm erroribus ueræ specie decipi. Porro cum Authoris huius institutum Latini sermonis lenocinia minime admitteret, utpote qui nec ipse Græcæ linguæ phaleras tractauit, uerbum uerbo reddere consultissimum uisum est, non aliud quàm authoris sensum, quoad fieri potuit, eruere cupientes. Volumus itaque hac interpretatione nostra non alium quæsiuisse finem, quàm studiosæ Iuuentutis cōsulere, ut utilissimi Authoris lectione adiuta, facilius ad Græcæ linguæ
b cogni-

cognitionem peruenire posset. Quod si non omnino spe nostra fallimur, hunc laborem nostrum literarum Tyronibus gratum esse cupimus. Tibi autē Martine charissime, omnem laborem hunc, omnes molestias uigiliasq; nostras dedicatas uolumus, pristina nimirum amicitia & familiaritate confisi, nec beneficiorum nobis collatorum immemores, quibus ut non respondere datur, ita beneuolentiam nostram nunquam tibi deesse uolumus, impulit etiam me flagrans illud animi tui erga literas Græcas studium, cui cum præsens ante non defuerim, absens quoque auxiliares manus (pro ut ingenij nostri fert exilitas) præbere uolui. Cūq; nō sine Diuino instinctu animū tuum ad sacrosanctæ Theologiæ studium appuleris, institutum tuum quàm plurimū Græcæ linguæ cognitio iuuabit. Isq; uerus demum & eius, & reliquorum studiorum fructus fuerit, si ad Sacrarum literarum illustrationem & Diuini nominis gloriam, ut olim Aegyptiacum aurum ad tabernaculi instructionem, conferantur. Quare pro ueteri nostra Amicitia petimus, ut hos labores nostros non infrugiferos, ut speramus, tuis futuros conatibus, amico uultu excipere digneris. Vale Martine doctissime, nosque amantissimos tui redamare pergito. Lausannæ, mense

Nouembri, Anno Salutis

M D XXXIX.